

Sedm let odřikání zbaví dluhů

Lidi v dluhové pasti je téměř 400 tisíc ● Dnes bude jejich problém řešit vláda

PRAHA Beznadějně zadluženým lidem svítá naděje. Novela, kterou by dnes měla projednávat vláda, počítá s tím, že by bylo možné se oddlužit během sedmi let, bez ohledu na podíl splacených dluhů. Má přitom stačit, pokud dlužník nabídne věřitelům svůj majetek a dále se bude po celou dobu snažit, aby splatil co nejvíce.

Dnes se lze oddlužit, pokud člověk splatí 30 procent pohledávek během pěti let. Lidi s více než

čtyřmi exekucemi – tedy těch, kteří se ocitli v dluhové pasti – je podle Exekutorské komory ČR kolem 380 tisíc.

Počet oddlužení vzroste

„V České republice jsou aktuálně statisíce lidí v dluhové pasti. Nemají žádné východisko, a jsou tak odsouzeni k doživotnímu živoření na úrovni nezabavitelné částky, často ztrácejí bydlení i legální práci, narůstá závislost na sociálních

dávkách a roste riziko sociálního vyloučení,“ popisuje Radek Hábl z Agentury pro sociální začleňování, spadající pod Úřad vlády.

Soudy přitom od ledna do listopadu loňského roku povolily necelých 21 tisíc oddlužení. „Když návrh projde, lze očekávat značný nárůst počtu oddlužení,“ potvrzuje předseda rady expertů Asociace insolvenčních správců Michal Žižlavský.

vlk

Více čtěte na straně 12

Dluh smaže sedm let očistce

Vláda by dnes měla řešit novelu insolvenčního zákona. Ta může výrazně rozšířit možnost oddlužení lidí, kteří se ocitli v dluhové pasti.

VOJTĚCH WOLF

PRAHA Problém dluhové pasti, tedy situace, kdy se člověk vlastní snahou není schopen vymanit z dluhů a zároveň nedosahuje na podmínky oddlužení, se týká stovek tisíc lidí. I kvůli tomu se má dnes vláda zabývat novelou insolvenčního zákona, která by tento problém měla řešit.

„Ukazuje se, že v dluhové pasti je příliš mnoho lidí. Nejsou schopni vyrovnat své závazky, ani kdyby je spláceli celý život. Ve starověké Mezopotámii se to řešilo tím, že se dlužník stal otrokem a nadosmrť sloužil svému věřiteli. To dnes samozřejmě není možné,“ připouští problém advokát a předseda rady expertů Asociace insolvenčních správců Michal Žižlavský. „Nedívím se tak ministru spravedlnosti, že hledá soudobé řešení,“ dodal.

Proces oddlužení by mohl za přísných podmínek podstoupit každý nehledě na výši závazků.

Dosud je oddlužení umožněno těm lidem, kteří splatí 30 procent pohledávek během pěti let. Možnosti oddlužení by se měly zásadním způsobem rozšířit. Například dlužníkům, kteří dokážou během tří let splatit alespoň 50 procent pohledávek.

Zásadní změnou je však navrhovaná novinka, kdy oddlužovací proces skončí za sedm let bez ohledu na podíl splacených dluhů. Postačí, pokud dlužník nabídne věřitelům svůj majetek a dále bude po tuto dobu vynakládat veškeré úsilí k uspokojení věřitelů. Na plnění by přitom měli dohlédnout insolvenční správci.

„Dále je podstatné, aby dlužník vykonával výdělečnou činnost nebo o zisk příjmu usiloval, platil náklady insolvenčního řízení, využíval služeb sociálního poradenství, pokud mu to uloží soud, a plnil všechny další povinnosti,“ říká mluvčí resortu spravedlnosti Tereza Schejbalová. Jinými slovy, pokud udělá dlužník vše, co je v jeho silách, bude mu stačit splatit jen třetinu setinu dlužné částky.

Věřitelé se bojí o svá práva

Právě tento bod ale vzbuzuje u samotných věřitelů, tedy například bank či úvěrových společností, nemalé obavy. „Předložená nove-

Zásadní novinka je, že oddlužovací proces by skončil za sedm let bez ohledu na procento splacených dluhů

”

la insolvenčního zákona podle našeho názoru povede k nárůstu neodpovědného zadlužování, k posilování velmi neblahého principu morálního hazardu, a tedy ke značné relativizaci jednoho ze základních principů právního státu, podle kterého se dluhy mají plnit,“ říká Filip Hanzlík, náměstek výkonného ředitele České bankovní asociace.

Podobně to vidí například zastupci úvěrové společnosti Provident. Ke kritice ministerstva se pak přidává i Exekutorská komora. „Předkladatel nikterak neanalyzoval dopady návrhu na věřitele (finanční a bankovní instituce,

obce, stavební bytová družstva a společenství vlastníků jednotek – pozn. red.) ani na podnikatelské prostředí obecně. Analýza zcela pomíjí nutnost vypořádání se s rizikem morálního hazardu ve spojení s problémem tzv. černého pasažera ze strany dlužníků,“ říká Petr Vorlíček, mluvčí Exekutorské komory ČR.

„Jakkoli je novela prezentována jako v zásadě prověřitelská, zdá se zřejmé, že ve skutečnosti je výrazně prodlužnická a práva věřitele významným způsobem poškozují,“ dodává Hanzlík. Návrh by podle něho měl být posuzován i z hlediska ústavnosti, a to především s ohledem na to, že vědomě vytváří nerovné postavení dlužníka a věřitele a nad rozumnou mírou omezuje práva věřitelů na majetek.

Opatrní ohledně porušení práva věřitelů jsou i ale další. „Osobně to vnímám tak, že práva a povinnosti věřitelů a dlužníků mají být vyvážená. Jejich extrémní nesoulad může odporovat ústavním principům,“ říká Žižlavský s tím, že k porušení práva na ochranu vlastnictví může dojít, pokud bude síto pro povolení oddlužení příliš hrubé.

S tím ministerstvo spravedlnosti nesouhlasí. „Oddlužení vždy

představuje určitý zásah do vlastnického práva věřitelů. K problematice ústavnosti oddlužení se již dříve v obecné rovině vyjádřil také Ústavní soud a neshledal, že by oddlužením docházelo k porušení práva na ochranu vlastnictví, jsou-li splněny nezbytné podmínky opravňující k takovému zásahu,“ říká Tereza Schejbalová.

Důležité jsou sociální dopady

Ministerstvu pak dává za pravdu například Jan Tryzna z katedry teorie práva a právního učení Právnické fakulty Univerzity Karlovy. „Pokud by úprava zcela zbavovala věřitele práva na uspokojení jeho pohledávky, nepochybně by byla v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Pokud však stát právo na uspokojení pohledávky pouze omezuje, a to z důvodů ‚obecného zájmu‘, pak je s tímto závazky v souladu,“ říká Tryzna. Podle resortu spravedlnosti jsou v případě navrhovaného sedmiletého oddlužení sledovány sociální a hospodářské dopady na jednotlivce a společnost, které údajně vyvažují zásah do vlastnického práva. Krom toho možnost oddlužení bez splacení dané výše pohledávek existuje například i v sousedním Německu.